

Покати-Горошек

Був собі чоловік да жінка, а у них було два сина і дочка. От батько посилає синів орать¹; вони кажуть: «А хто нам обідать принесе?» Батько каже: «Дівка». А дівка каже: «Я дороги не знаю». От брати кажуть: «Як зійдеш на гору, так буде три дороги; на которій дорозі стружки будут лежать, то ти по тій і йди». Змій бачить, що два брата їдуть і все по дорозі стружки стружуть; він узяв стружки, позбирав, да кида по тій дорозі, що до його нори. Мати наварила обідать і дала дочці нести. Вона вийшла на гору і пішла по тій дорозі, по которій стружки лежать; дійшла до нори, а змії узяв її да в нору і кинув.

Брати ждали-ждали обіду да їй випрягли воли; воли пустили пасти, а сами пішли додому да їй питають матери: «Де ж ваш, мамо, обід?» Мати каже: «Я ж давно вам з дівкою послала». От вони до самого вечора її ждали: уранці встали — її нема! Брати кажуть: «Мабуť її той проклятуций змії узяв!» Вони одяглись² да їй пішли сестри шукать. Ідуть да ідуть — коли чередник череду³ пасе. Вони поздоровались; чередник питає: «Куди ви ідете?» Вони кажуть: «До змії — сестри одіймати» — «Як хочете ви однять од змії сестру, то із'їжте у мене самого більшого вола». Вони не захотіли да їй пішли. Ідуть да ідуть — коли пастух пасе овечки. Вони із ним поздоровались. Він їх питає: «Куди ви ідете?» — «До змії — сестри одіймать» — «Коли хочете її однять, то із'їжте у мене самого більшого барана». Вони не захотіли да їй пішли.

Ідуть да ідуть — коли свинар пасе свині. Вони поздоровались. Він їх питає: «Куди ви ідете?» — «До змії — сестри одіймать». — «Коли хочете її однять, то із'їжте у мене самого більшого кабана». Вони не захотіли да їй пішли. Ідуть да ідуть — аж змії стоїть коло свого дому. Змії каже: «Здрастуйте! Чого вас сюди бог заніс?» — «До тебе за сестрою». — «Коли хочете свою сестру узять, так із'їжте дванадцять волів, дванадцять баранів і дванадцять кабанів». Вони по малесенькому кусочку із'їли да їй більше не захотіли. Він їх узяв да під камень підвернув.

Мати плакала, що нема ні синів, ні дочки; узяла відра да їй пішла по воду до колодязя, набрала води да іде — коли горошина котиться по дорозі да їй вскочила у відро, а вона і не бачила. Прийшла додому, виливає воду — коли дивиться: горошина у відрі; вона узяла да їй із'їла, і од тієї горошини уродився син. Дали йому ім'я Покотигорошко; він росте не по часам, а по минутам. Посідали вечеряти, Покотигорошко питає: «Чи у вас, мамо, були іще діти?» — «Було у мене двоє синів і одна дочка». — «А де ж вони?» — «Змії украв дочку, так сини пішли її шукать; да нема ні синів, ні дочки».

Він повечеряв, обувся і одівся. «Піду ж і я тепер за ними». Просить коваля: «Ізроби мені велику булаву». Коваль ізробив йому булаву; Покотигорошко

206

узяв булаву, заплатив да й пішов. Іде да іде — коли пасе чередник череду. Він із ним поздоровались; чередник його питає: «Куди ти ідеш?» — «Іду до змія — сестри одіймать». — «Із'їж у мене самого більшого вола, так одіймеш!» Він із'їв, подяковав да и пішов. Іде да іде — коли пастух пасе овечки.

Покотигорошко із ним поздоровались; пастух його питає: «Куди ти ідеш?» Він каже: «До змія — сестри одіймать». — «Із'їж у мене самого більшого барана, так одіймеш!» Він із'їв, подяковав да й пішов. Іде да іде — коли свинар пасе свині. Покотигорошко із ним поздоровались; свинар його питає: «Куди ти ідеш?» — «До змія — сестри одіймать». — «Із'їж у мене самого більшого кабана, так одіймеш!» Він із'їв, подяковав да й пішов.

Іде да іде — аж стоїть дом змія, і сестра бере коло колодязя воду: «Здрастуй, сестра!» — каже Покотигорошко. Вона йому: «Який ти мені брат?» Він каже: «Побачиш, який я тобі брат!» От виходить змій: «А, здрастуй!» — каже. «Здрастуй!» Змій його питає: «Чого ты прийшов?» — «За сестрою да за братами». — «Із'їж дванадцять волів, дванадцять баранів і дванадцять кабанів». Він узяв, всі поїв. Змій каже: «Молодець! Ну, тепер чи будем биться, чи мириться?» — «Будем биться! Я з тобою не хочу мириться». — «Дми4 ток», — каже змій. «Дми ти, — каже Покотигорошко, — бо ти в своїм добрі хазяїн, а не я». От змій як дунув — ток у його став чавунний; а Покотигорошко як дунув — ток у його став мідний. От Покотигорошко як дав змію булавою, так змій став по коліна в землі; ударив другий раз — і убив змія. Тоді узяв змія, посік-порубав, на попіл перевіяв; братів з-під каменя ізвернув, забрав їх і сестру да й пішов додому. Батько і мати були раді!